

Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om trygg naturgasförsörjning

Detta dokument har sammanställts i informationssyfte. Kontrollera därför alltid texten mot den tryckta versionen. Denna version innehåller ändringar t.o.m. STEMFS 2018:5. För formulär, uppgift om ikraftträdande- och övergångsbestämmelser, se respektive föreskrift.

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om skyldighet för naturgasföretag och företag i det västsvenska naturgassystemet som bedriver verksamhet i anläggning som närmast föregående gasår förbrukat mer än 20 gigawattimmar undre värmevärde (GWh_u) naturgas (större förbrukare) att upprätta och följa företagsplaner för företagets verksamhet, innehållet i sådana företagsplaner samt skyldighet att lämna den information som behövs för att Statens energimyndighet ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010¹ och lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning.
(STEMFS 2018:5)

Definitioner

2 § Termer och begrepp som inte definieras särskilt i dessa föreskrifter används i samma betydelse som i naturgaslagen (2005:403).

3 § I dessa föreskrifter avses med:

anläggning: utrustning inom en fastighet där gas tas ut i uttagspunkt för förbrukning huvudsakligen i näringsverksamhet,

distributionsledning: naturgasledning som är belägen efter en mät- och regler-station,

distributionsområde: sammanhängande nät av distributionsledningar,

företagsplaner: förebyggande åtgärdsplan samt krisplan enligt 4 §,

gasår: perioden 1 oktober–30 september,

kraftvärmeverk: anläggning för el- och värmeproduktion i fjärrvärmeverksamhet,

leveranssäkerhet: förmåga att överföra gas till gasförbrukares uttagspunkter utan avbrott,

nationell förebyggande åtgärdsplan: nationell förebyggande åtgärdsplan för Sveriges naturgasförsörjning fastställd och offentliggjord av Statens energimyndighet enligt förordning (EU) nr 2017/1938,

nationell krisplan: nationell krisplan för Sveriges naturgasförsörjning fastställd och offentliggjord av Statens energimyndighet enligt förordning (EU) nr 2017/1938,

skyddad kund: konsument (spiskund eller småhuskund) som är ansluten till en distributionsledning för naturgas,

spiskund: konsument som uteslutande använder gas för hushållsändamål,

småhuskund: konsument som använder gas helt eller delvis för uppvärmning,

värmeverk: anläggning för värmeproduktion i fjärrvärmeverksamhet,

värmevärde, undre (GWh_u): den värmemängd som utvecklas vid fullständig förbränning av 1 Nm³ naturgas efter värmning eller kylning till temperaturen 25 grader Celsius och under ett tryck om 1,01325 bar (a) och luftöverskott av samma temperatur och tryck som naturgasen, och med förbränningsprodukterna kylda till 25 grader Celsius och med det vid förbränningen uppkomna vattnet i gasfas.

(STEMFS 2018:5)

Skyldighet att upprätta och följa företagsplaner

4 § Naturgasföretag och större förbrukare ska upprätta och följa en krisplan för företagets verksamhet.

Innehavare av naturgasledning samt innehavare av lagringsanläggning ska även upprätta och följa en förebyggande åtgärdsplan för företagets verksamhet.

Innehåll i krisplan

Gemensamma bestämmelser för naturgasföretag och större förbrukare

5 § Krisplanen ska innehålla följande uppgifter om företaget:

1. firma,
2. organisationsnummer,
3. postadress,
4. telefonnummer,
5. vem som avseende krisplanen är kontaktperson för företaget med angivande av namn, telefonnummer och e-postadress.

6 § Av krisplanen ska framgå följande:

1. företagets krisorganisation, som ska uppfylla de krav och förmågor som anges i nationell krisplan, i syfte att ha beredskap för det fall någon av krisnivåerna enligt artikel 11.1 i förordning (EU) nr 2017/1938 tillkännages,
2. vilken utgåva av nationell krisplan som företagsplanen är baserad på,
3. företagets ansvarsområden enligt nationell krisplan,
4. vilka åtgärder som företaget ska vidta enligt nationell krisplan vid respektive krisnivå enligt artikel 11.1 i förordning (EU) nr 2017/1938, samt vid återgång till en normal driftsituation,
5. vilka interna och externa resurser som företaget planerar att använda vid respektive krisnivå enligt artikel 11.1 i förordning (EU) nr 2017/1938, samt vid återgång till en normal driftsituation,
6. kontaktuppgifter till en beredskapsfunktion eller motsvarande med angivande av namn, telefonnummer och e-postadress att använda vid krisnivåer enligt artikel 11.1 förordning (EU) nr 2017/1938, samt vid återgång till en normal driftssituation, i syfte att upprätthålla kommunikationen mellan företaget och andra berörda aktörer,
7. hur rapportering enligt krav fastställda i nationell krisplan ska ske,
8. hur företaget säkerställer att berörd personal inom den egna organisationen dels har kunskap om krisplanens syfte och innehåll, dels har förmåga att agera i enlighet med krisplanen,
9. hur information om relevanta delar av krisplanen sprids till berörda aktörer.

(STEMFS 2018:5)

Särskilda bestämmelser för innehavare av naturgasledning

7 § Innehavare av naturgasledning ska utöver vad som följer av 5 och 6 §§ i krisplanen redogöra för hur beordrad förbrukningsminskning och tillkoppling av förbrukare ska genomföras utifrån de krav som framgår av nationell krisplan.

Innehåll i förebyggande åtgärdsplan

Gemensamma bestämmelser för innehavare av naturgasledning och innehavare av lagringsanläggning

8 § Den förebyggande åtgärdsplanen ska innehålla följande uppgifter om företaget:

1. firma,
2. organisationsnummer,
3. postadress,
4. telefonnummer,
5. vem som avseende förebyggande åtgärdsplan är kontaktperson för företaget med angivande av namn, telefonnummer och e-postadress.

Särskilda bestämmelser för transmissionsnätsoperatör

9 § Transmissionsnätsoperatören ska vartannat år, eller vid väsentliga förändringar i riskbilden, genomföra en risk- och sårbarhetsanalys. Arbetet ska omfatta att på ett systematiskt sätt identifiera, analysera och dokumentera riskkällor som kan påverka leveranssäkerheten i transmissionsnätet eller transmissionsnätsoperatörens förmåga att uppfylla ansvaret och rollen enligt nationell krisplan, bedöma hur sårbar verksamheten är mot dessa riskkällor samt identifiera åtgärdsbehov med anledning av resultatet. Även riskkällor som är av mycket ovanlig karaktär samt beroenden av andra verksamheter och system ska beaktas.

10 § I den förebyggande åtgärdsplanen ska vid uppdatering av företagsplaner enligt 15 § följande uppgifter från den senaste risk- och sårbarhetsanalysen, enligt 9 § redovisas:

1. vilka riskkällor som identifierats, sannolikhet för att de inträffar och konsekvenser om de inträffar,

2. vilka riskkällor enligt punkten 1 som har betydelse för att Sverige ska kunna uppfylla infrastruktur- och försörjningsnormerna enligt artikel 5 och 6 i förordning (EU) nr 2017/1938,

3. vilka riskkällor enligt punkten 2 som ska åtgärdas och planeringen för detta samt vilka riskkällor som inte ska åtgärdas och motiven för detta.

(STEMFS 2018:5)

Särskilda bestämmelser för innehavare av lagringsanläggning

11 § Innehavare av lagringsanläggning ska vartannat år, eller vid väsentliga förändringar i riskbilden, genomföra en risk- och sårbarhetsanalys. Arbetet ska omfatta att på ett systematiskt sätt identifiera, analysera och dokumentera riskkällor som kan påverka lagringsanläggningens funktion eller innehavarens förmåga att uppfylla ansvaret och rollen enligt nationell krisplan, bedöma hur sårbar verksamheten är mot dessa riskkällor samt identifiera åtgärdsbehov med anledning av resultatet. Även riskkällor som är av mycket ovanlig karaktär samt beroenden av andra verksamheter och system ska beaktas.

12 § I den förebyggande åtgärdsplanen ska vid uppdatering av företagsplaner enligt 15 § följande uppgifter från den senaste risk- och sårbarhetsanalysen, enligt 11 § redovisas:

1. vilka riskkällor som identifierats, sannolikhet för att de inträffar och konsekvenser om de inträffar,

2. vilka riskkällor enligt punkten 1 som har betydelse för att Sverige ska kunna uppfylla infrastruktur- och försörjningsnormerna enligt artikel 5 och 6 i förordning (EU) nr 2017/1938,

3. vilka riskkällor enligt punkten 2 som ska åtgärdas och planeringen för detta samt vilka riskkällor som inte ska åtgärdas och motiven för detta.

(STEMFS 2018:5)

Särskilda bestämmelser för innehavare av distributionsledning

13 § Innehavare av distributionsledning ska vartannat år, genomföra en risk- och sårbarhetsanalys. Arbetet ska omfatta att på ett systematiskt sätt identifiera, analysera och dokumentera riskkällor som kan påverka förmågan att uppfylla ansvaret och rollen enligt nationell krisplan, bedöma hur sårbar verksamheten är mot dessa riskkällor samt identifiera åtgärdsbehov med anledning av resultatet. Även riskkällor som är av mycket ovanlig karaktär samt beroenden av andra verksamheter och system ska beaktas.

14 § I den förebyggande åtgärdsplanen ska vid uppdatering av företagsplaner enligt 15 § följande uppgifter från den senaste risk- och sårbarhetsanalysen, enligt 13 § redovisas:

1. vilka riskkällor som identifierats, sannolikhet för att de inträffar och konsekvenser om de inträffar,

2. vilka riskkällor enligt punkten 1 som ska åtgärdas och planeringen för detta samt vilka riskkällor som inte ska åtgärdas och motiven för detta.

Uppdatering av företagsplaner

15 § Företagsplaner enligt 4 § ska uppdateras vid:

- a) väsentliga förändringar i företags verksamhet,
- b) väsentliga förändringar i analysen enligt 9, 11 eller 13 §§,
- c) förändringar i nationell krisplan eller nationell förebyggande åtgärdsplan som medför behov av ändring i företagsplaner,
- d) förändringar av lämnade uppgifter enligt 5–8 §§, samt
- e) på begäran av Statens energimyndighet.

Uppdaterade företagsplaner ska skyndsamt lämnas in till Statens energimyndighet.

Skyldighet att lämna information

16 § Naturgasföretag ska på begäran av Statens energimyndighet lämna den information som behövs för att myndigheten ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt förordning (EU) nr 2017/1938 och lagen (2012:273) om trygg naturgasförsörjning.

(STEMFS 2018:5)

17 § Innehavare av naturgasledning ska till Statens energimyndighet senast den 31 januari varje år lämna följande uppgifter avseende föregående gasår.

1. Antal anläggningar per 30 september föregående gasår där kunder tar ut naturgas, fördelat på följande anläggnings- och kundkategorier:

- a) kraftvärmeverk,
- b) värmeverk,
- c) större förbrukare exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- d) anläggningar som förbrukat mer än eller lika med 3,0 GWh_u men mindre än eller lika med 20 GWh_u naturgas närmast föregående gasår exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- e) anläggningar som förbrukat mindre än 3,0 GWh_u närmast föregående gasår exklusive anläggningar enligt punkten 1 a–b,
- f) spiskunder, angivet per distributionsområde,
- g) småhuskunder, angivet per distributionsområde.

2. Förbrukning av naturgas närmast föregående gasår fördelat på anläggnings- och kundkategorierna enligt punkten 1 a–g, angivet i GWh_u.

3. Genomsnittligt effektbehov vid noll grader Celsius för anläggnings- och kundkategorier enligt punkten 1 a–g, angivet i MW_u.

4. Antal inmatningspunkter, deras samlade inmatningskapacitet per 30 september föregående gasår angivet i MW_u och inmatad mängd gas närmast föregående gasår angivet i GWh_u, redovisat per distributionsområde och transmissionsnät.

5. Förteckning över större förbrukare med uppgivande av:

- a) anläggningsinnehavarens firma,
- b) anläggningsinnehavarens organisationsnummer,
- c) anläggningens namn,
- d) anläggningens förbrukning föregående gasår (GWh_u),
- e) anläggningens adress,
- f) kontaktperson hos anläggningsinnehavaren med angivande av namn, telefonnummer och e-postadress.

(STEMFS 2018:5)

Sättet för inlämnande av företagsplaner samt information

18 § Företagsplaner enligt 4 § samt uppdaterade företagsplaner enligt 15 § ska lämnas in till Statens energimyndighet.

19 § Information enligt 16 och 17 §§ ska lämnas in till Statens energimyndighet.

Allmänna råd till Statens energimyndighets föreskrifter om trygg naturgasförsörjning (STEMFS 2016:1)

Generellt

Nationell krisplan samt nationell förebyggande åtgärdsplan finns att tillgå på Statens energimyndighets hemsida www.energimyndigheten.se.

Till 9, 11 och 13 §§ Innehåll i förebyggande åtgärdsplan

Med väsentliga förändringar i riskbilden avses förändringar som kan påverka förmågan att förebygga och hantera allvarliga händelser. I det följande visas exempel på vad som kan vara väsentliga förändringar:

- förändringar i organisationen av kris- och reparationsberedskap,
- förändringar av personella och materiella resurser som påverkar möjligheten att upprätthålla drift och underhåll,
- drift- och kommunikationssystem byts ut, kompletteras eller på annat sätt förändras avseende verksamhetskritiska funktioner.

En risk- och sårbarhetsanalys kan omfatta följande moment:

1. Kartlägga nuläget: beskriva interna och externa faktorer som påverkar den egna organisationen och de delar som analyseras. Tidigare erfarenheter och statistikunderlag bör beaktas.

2. Identifiera funktioner, anläggningar, processer, system, verksamheter m.m. som måste fungera för att uppfylla kraven enligt nationell krisplan.

3. Identifiera riskkällor, dvs. händelser eller tillstånd som kan leda till negativa konsekvenser, för dessa funktioner, anläggningar, processer, system, verksamheter m.m.

4. Riskanalys: för varje identifierad händelse/tillstånd bedöma sannolikhet och konsekvenser om händelsen eller tillståndet inträffar.

5. Riskutvärdering som visar vilka av de identifierade riskerna som ska åtgärdas i syfte att minska risken (sannolikheten att de inträffar eller konsekvenserna om de inträffar) samt vilka risker som inte ska åtgärdas. Som grund för riskutvärdering kan riskerna sammanställas i en riskmatris.

6. Riskbehandling: identifiera, beskriva och prioritera åtgärder med anledning av riskanalysens resultat och redovisa i en åtgärdslista. Det bör framgå vilka åtgärder som ska vidtas omgående, under det närmaste året respektive på längre sikt.

Arbetet bör dokumenteras på ett sådant sätt att det utöver analysens resultat går att verifiera att risk- och sårbarhetsanalysen har genomförts på ett systematiskt sätt, att det framgår vilka som genomfört analysen, när analysen genomförts samt vilka utgångspunkter, avgränsningar och antaganden som gjorts.

Arbetet bör samordnas och integreras med riskanalysarbetet som sker i enlighet med annan lagstiftning och utgöra en del av företagets systematiska säkerhetsarbete och kontinuitetshantering.